

On vas... amb aquests cabells?

El rock a Granollers i rodalia (segle XX)

11

Ponències
Anuari del
Centre d'Estudis
de Granollers
2008

«Parlar de música és com ballar d'arquitectura»
(Frank Zappa)

Resum: *Aquest treball provarà de documentar la petjada del rock a Granollers i la seva àrea d'influència al segle XX —des dels pioners que van obrir el camí als primers anys de la dècada de 1960, fins a la confusa fi de mil·lenni—, tant pel que fa a les bandes que han funcionat al llarg dels anys al territori, com a l'activitat concertística i altres béns col·laterals derivats.*

Després de la segona guerra mundial, la irrupció del rock a Occident propiciaria un significatiu canvi de paisatge en matèria artística, social i moral. Una generació crescuda amb l'avenç de les tecnologies audiovisuals trobaria un llenguatge nou d'expressió. Un llenguatge no acadèmic —i molt sovint manifestament antiacadèmic— que, des de la marginalitat, aniria guanyant importància industrial i profunditat cultural.

A tot el món, joves artistes, la majoria de classe obrera, proposaven una estètica que reflectia les aspiracions vitals dels seus coetanis. Sense pretendre-ho ni triar-ho, alguns d'aquests músics esdevindrien líders d'opinió, cosa que faria afirmar a John Lennon: «Els Beatles som més famosos que Jesucrist». El recorregut històric de la cultura rock ens indica que aquell no va ser un fenomen purament generacional, ja que el seu impuls continua vigent avui dia, amb totes les seves grandeses i contradiccions.

La llarga dictadura de 1939-1975 que atenallava l'Estat espanyol no va impedir que el rock guanyés espai entre nosaltres. Sens dubte, ho va fer a pas més lent que a la resta d'Europa, però finalment ho féu de manera tan inexorable com als països del nostre entorn.

Les línies que segueixen pretenen oferir una visió de l'arribada i el desenvolupament de la cultura rock a Granollers, i de manera incidental en altres punts de la comarca, al segle XX. Amb tot, no pretén ser un treball sobre el rock al Vallès Oriental, matèria que queda pendent.

12

El relat —crònica periodística, no pas estudi històric— es basa en gran part en els testimonis dels músics que al llarg dels anys han protagonitzat aquest procés, veritables herois de la nostra pel·lícula.

Ponències

Els pioners

Tenim constància de l'existència d'un trio, anomenat The Young Boys, que va fer algunes actuacions en àmbits escolars l'any 1962. Amb tot, sembla més ajustat fixar l'adveniment de la cultura rock a Granollers la temporada 1963/64, quan ja podem parlar d'una autèntica escena rockera a la ciutat. Aquesta escena l'animaven fonamentalment tres bandes: Los Tellen's, Los Nivram i Los Geiser. Eren conjunts que difonien bàsicament el repertori de grups i solistes com Elvis Presley, The Shadows, The Beatles, The Rolling Stones i altres.

Tot plegat tenia lloc a diverses sales de ball locals. La primera i principal, el Centri-club, estava situada al carrer Nou. En menor mesura, però de manera igualment significativa, sonava rock en directe en altres indrets, com ara el Casino de Granollers (en concret, al sector que ara ocupa una sala de jocs), i a la sala Astoria, que en el moment de redactar aquestes línies és un solar en construcció que fa xamfrà entre els carrers de Marià Sans i Agustí Vinyamata.

Els protagonistes d'aquella primera escena relaten un panorama ben diferent de l'actual. La idea de discoteca, de ball enllaunat, els era encara desconeguda. També és cert que no hi havia gaires discos a l'abast, i que eren cars. Els melòmans moderns de l'època s'havien de conformar amb discos petits, que arribaven tard al mercat, administrats amb comptagotes, i algunes vegades mutilats.

A la ràdio, afegeixen, les coses no anaven millor. Per fer front a la situació, però, sintonitzaven emissores de l'exterior, com Ràdio Andorra o ràdio Caroline, la primera ràdio lliure d'Europa, que

emetia en ona mitjana des d'un vaixell situat fora de les aigües territorials britàniques. Algun dels protagonistes assenyala una paradoxa: les úniques estacions de ràdio del país que feien un mínim de cas al rock eren les que estaven adscrites al Movimiento, el partit únic de l'època. També és veritat que la premsa escrita del Movimiento no sentia cap simpatia per la gent del rock; així, la revista *Vallés* parlava de «música escalofriante», i es queixava de «el problema de los melenudos en las aulas».¹

La primera generació de músics de rock de Granollers estava formada, majoritàriament, per joves nascuts a la segona meitat dels anys 1940, menors d'edat segons la legislació d'aquell moment. Viurien uns anys de gran activitat artística, i una part d'ells podria professionalitzar-se posteriorment. Treballarien tant a l'escena local com a l'exterior: a diversos punts del Vallès Oriental, i a poblacions de la costa catalana com Calella, Lloret de Mar o Blanes.

A Granollers, les sessions de ball modern tenien lloc els diumenges, entre les 6 de la tarda i les 10 de la nit. El més habitual era que hi hagués dos grups al cartell. Juntament amb les bandes locals, doncs, la clientela tenia ocasió de conèixer el treball de grups forans. A la dècada de 1960, passarien per Granollers grups de Catalunya i d'Espanya destinats a fer història. És el cas de Los Sirex, Los Salvajes, Lone Star, Los Bravos i Los Canarios. També, entre d'altres, de Tony Ronald, que amb el temps acabaria contractant alguns membres de Los Tellen's per a la seva pròpia banda.

Una bona mostra de la vitalitat d'aquella escena ens la dona l'anomenat Concurso de Conjuntos de Ritmos Modernos, que tenia lloc al Casino de Granollers. L'any 1963 el van guanyar Los Mustang, però segons el record dels testimonis, en foren desposseïts després, quan va saber-se que —contravenint les normes del concurs— l'esmentat grup ja tenia algun disc enregistrat.

Els anys 1964 i 1965 els guanyadors del Concurso de Conjuntos de Ritmos Modernos foren Los Nivram, banda granollerina formada per tres germans Mauri (Jordi, Josep i Francesc, que moriria prematurament) i Josep Sala Valverde. Aquests germans Mauri procedien d'una família musical, vinculada a l'Orquestrina Astoria

¹ Pepe Lancina: «Els Nivram, 1963-1970. Primera banda de garatge-beat de Granollers», *Foragitats*, núm. 5, 2007.

i l'Orquestra Selecció, i ells mateixos haurien treballat en algun moment en l'esmentada Orquestrina Astoria.

Los Nivram van ser el primer grup de Granollers que va publicar discos, i l'únic de tota aquesta generació de pioners. Van publicar dos vinils petits, editats els anys 1965 i 1966, respectivament, per la casa EMI-Odeón. El primer treball de Los Nivram contenia tres cançons pròpies (*Falsa ilusió*, *Un amor sin igual*, *Mi nuevo amor*) i una versió (*Tema de Peter Gunn*). Actualment, *Falsa ilusió* és una preuada peça de col·leccionista que es cotitza a 97 euros a les subhastes d'internet. El segon i últim disc de Los Nivram conté en exclusiva temes propis del grup: *Mi estrella*, *Sombras*, *¿Quién vive sin amor?* i *Días tristes*. Una d'aquestes cançons, *Sombras*, es troba sense problema a les xarxes informàtiques d'intercanvi d'arxius *peer to peer*.

Tot i la qualitat del seu treball, la pista de Los Nivram es comença a difuminar aviat. El 1966 la banda s'instal·la a Palma de Mallorca, on tres dels seus fundadors han estat destinats a fer l'anomenat servei militar. El 1968, amb canvis de formació significatius i un nom nou (Mauri-Set), podrien haver participat en un concert que va tenir lloc a Palma, en el qual també va intervenir el gran guitarrista nord-americà Jimi Hendrix. Els Mauri-Set van acomiadar-se l'any 1970 amb un concert a Cardedeu.

1970 és, igualment, la data de dissolució de Los Tellen's (que durant algun temps van coincidir amb Los Nivram a Mallorca) i Los Geiser. En ambdós casos, la mili n'és la causa. De fet, l'allistament forçós és un maldecap freqüent en la trajectòria de molts grups de la ciutat, fins que l'esmentada norma fou abolida l'any 1996. De tota manera, a la segona meitat dels anys 1960, la mili tenia una significació més dramàtica que en dies posteriors. La grisor moral de l'època indicava que, després de passar per l'exèrcit, els joves havien de fer un canvi de vida radical, i allunyar-se de tota frivolitat. Es pot ben dir que, aleshores, la joventut s'acabava per decret.

L'estrella hippie

A partir de 1968, i a nivell general, el rock es va enquadrant en les coordenades del moviment *hippie* —o tal vegada a l'inrevés. En qualsevol cas, es produeixen transformacions notòries.

La indumentària dels artistes canvia de manera radical: els cabells creixen sense aturador, la roba és cada cop més informal i cridanera. Els músics prenen el determini d'experimentar, cosa que comença a donar al rock un cert perfil intel·lectual que el situa més enllà de l'estricta música de ball entesa com un entreteniment.

En aquest context de canvi estètic i social, Granollers actua com a privilegiada caixa de ressonància, acollint un seguit d'actuacions que podem considerar històriques sense cap por d'exagerar.

El màxim representant del *hippisme* a Catalunya era (i és) el músic Pau Riba, autor del document fundacional del rock català: l'àlbum *Dioptria*, publicat l'any 1969. Riba pretenia presentar aquest disc al Palau de la Música Catalana, però els propietaris de la sala en qüestió no li ho van permetre, fet que va provocar una sonada polèmica en el seu moment. Finalment, la *première* de *Dioptria* tindria lloc a Granollers. Pau Riba va presentar l'esmentat disc a la sala Dingo, ja desapareguda, que era gestionada per la família Gimeno —la mateixa que duia el Centri-Club, l'acció empresarial de la qual va ser decisiva en els primers temps de la cultura rock a Granollers.

Una crònica publicada per Joan de Sagarra el 24 de febrer de 1970 al diari *Tele/Expres* assenyala que la presentació granollerina de *Dioptria* va ser organitzada «por los chicos de sexto curso del Instituto de Enseñanza Media. La edad media de los asistentes —agrega— no sobrepasará los dieciséis años». El cronista també es fa ressò de l'antipatia que el concert va causar en alguns sectors locals: «Pau Riba —diu— ha actuado en Granollers a pesar de la opinión desfavorable de una serie de personas serias de la localidad. Sin ir más lejos, las Juventudes Musicales de Granollers estaban en contra de dicha actuación: Pau, para estas Juventudes, deja mucho que desear, como persona y como cantante».

El cas és que, malgrat les diverses hostilitats, els *hippies* i la seva música es farien notar encara amb més força a Granollers en anys posteriors.

El 1971 té lloc una convocatòria destinada a esdevenir llegenda més enllà del Congost: el Primer Festival Internacional de Música Progressiva de Granollers, que la premsa local definia com «el primero de su especie que se celebra en España». Mai, en efecte,

s'havia celebrat a l'Estat espanyol un festival a l'aire lliure amb la participació de tants grups: 25. Mai un de tan llarg: 20 hores de música en directe. Mai un festival amb la participació d'una banda de rock internacional: en el nostre cas, els anglesos Family, que van venir expressament des de Londres per actuar davant de 4.500 espectadors, segons el càlcul del *Diario de Barcelona*.

El festival va causar una gran expectació, tant pel seu contingut estrictament musical, com pel fet social que exemplificava. Entre els conjunts que hi participaven, trobem un dels grups capitals en la història del rock ibèric: els sevillans Smash. Per part catalana, figuraven al cartell Sisa i Màquina! També hi havia un segon grup anglès (uns Tucky Buxard que passaven per ser protegits dels Rolling Stones) i encara una formació de Granollers anomenada Contraste, formada per antics membres de Los Tellen's.

El Primer Festival Internacional de Música Progressiva de Granollers estava promogut pel Centro de Iniciativas y Turismo Comarca del Vallés (CIT), entitat dependent de l'Ajuntament. Fou idea de Joan Illa Morell (JIM), gerent de l'esmentat CIT, i actiu agitador contracultural al llarg d'aquella dècada i part de la següent. JIM va comptar amb el treball entusiasta de molts voluntaris, entre ells, Quique Garcia i Santi Guix (dos joves granollerins que, l'any 1969, havien assistit al mític festival de rock celebrat a l'illa de White), així com Jordi Gàzquez, futur regidor de l'Ajuntament democràtic de Granollers.

Una fotografia de l'època ens dona testimoni de la presència a Palou del mestre Josep Maria Ruera, que tot i la seva adscripció estètica a la música clàssica i la sardana, sentia un viu interès pel canvi que s'estava operant en el món de la música arran de l'arribada del rock. De fet, Ruera va ser un dels primers defensors locals de The Beatles, la banda anglesa que tanta gent benpensant de l'època considerava un grup de peluts efeminats que feien soroll i no pas música.

El macroconcert progressiu va tenir lloc els dies 22 i 23 de maig al camp de futbol de Palou, en el context de les Fires i Festes de l'Ascensió. Una tal coincidència entre *hippies* i firaires va donar peu a situacions peculiars, que ens defineixen amb exactitud el marc social de l'època. *Tele/Exprés* ho referia així: «Durante la actuación... empezaron a llegar grupos vestidos de smoking. Daban unas cuantas vueltas... y se volvían por donde habían venido.

Examinaban a la gente como se va a un zoo. Comentarios. Risitas. Alguna fotografia. 'Diuen que han vingut d'Eivissa expressament', soltó una senyora, medio escandalizada, medio anhelante de más espectáculo.»

No tothom s'ho va agafar tan bé. El Festival Internacional de Música Progressiva va ser motiu d'escàndol per a molts d'altres. Així, la revista *Por Qué*, editada a Barcelona, i sota l'epígraf «Indignación en Granollers por la invasión hippy» [sic], rebaixava considerablement la xifra d'assistents quan titulava a sis columnes: «Se sospecha que de 3.500 asistentes el 15 por cien tomó LSD y el resto fumaron marihuana».²

De manera en aparença més reposada, la revista *Granollers Comunidad Cristiana* —paradoxalment, la capçalera progressista del moment— també mostrava el seu descontent. El seu director, Joan Subirà i Rocamora, denunciava en l'editorial: «S'ha parlat de drogues, de vestimenta estrofolària, de llibertinatge eròtic, de nudisme públic, de malbaratament de diners municipals, de paròdies de processons religioses, etc., etc. I que tot això estava organitzat per una entitat dependent d'Informació i Turisme, i patrocinat pel Municipi de Granollers...»³

Així les coses, l'any següent, 1972, no es va celebrar a Granollers cap segona edició del Festival Internacional de Música Progressiva. Tot i això, la llavor de modernitat i llibertat sembrada a Palou donaria un parell de brots de gran importància els anys 1973 i 1974.

El 1973 es produeix el fet més important de la història de la cultura rock a Granollers: la visita del grup anglès King Crimson, que va actuar al pavelló municipal d'esports. Avui en dia, King Crimson se situa entre les bandes més influents del rock. El 1973 era un grup de moda, però amb un important valor afegit: el de ser una de les propostes musicals més avantguardistes del moment. Era la primera vegada que King Crimson actuava a l'Estat espanyol. Com a mostra de l'èxit que van tenir, consignem que finalment farien dos concerts, celebrats en dies consecutius, a Granollers. Abans de tornar a Londres, la banda passaria per Madrid, però no per Barcelona.

² Jaime Estévez, «Indignación en Granollers por la invasión hippy», *Por Qué*, núm. 558, 2-6-1971.

³ Joan Subirà, «Els hippies a Palou», *Granollers Comunidad Cristiana*, núm. 1031, 5-6-1971.

El context musical d'aquells anys està presidit per la psiquedèlia, una variant de la música rock que evoca estats alterats de consciència que es poden associar a l'efecte de substàncies com el cannabis i l'LSD. Es tracta d'una escola sonora de gran fecunditat i sofisticació que va fer furor; prou furor perquè, l'any 1974, passés per Granollers una altra banda psiquedèlica de renom internacional: els anglesos Soft Machine, màxims representants de l'escena de Canterbury, que també van actuar al pavelló municipal d'esports.

Tornant al Festival Internacional de Música Progressiva, podem pensar que aquest polèmic esdeveniment va prefigurar l'època dels grans festivals a l'aire lliure de Catalunya, que van tenir lloc anys després. El festival Canet Rock de 1975 és un dels esdeveniments de més importància de la música moderna del nostre país. Un dels seus protagonistes és granollerí. Es tracta d'Àngel Riba, excomponent de Los Tellen's, que aquell any era el cantant del grup de rock progressiu Iceberg, amb qui va enregistrar el disc *Tutankamon*. L'actuació de Riba va quedar enregistrada a la pel·lícula documental *Canet Rock 75*, del director Francesc Bellmunt.

Comença la tradició

Després dels dos discos de Los Nivram (1965 i 1966), no tenim cap altre vinil enregistrat per un grup granollerí fins l'any 1980 —per tant, 14 anys després del precedent. És el single que conté les cançons *Resaca de amor* i *Contaminación*, publicat pel grup Kannavis. Aquest grup —un quintet en la seva formació més estable— va funcionar entre 1977 i 1982, i exemplifica l'existència d'una segona generació de rockers locals, formada per artistes nascuts als ultimíssims anys 1950 i primeríssims 1960.

Si trobem una segona generació, ja podem parlar de tradició. La pregunta és: ¿qui va transmetre a aquests nous músics el verí del rock? La baula que uneix Los Tellen's, Los Nivram o Los Geiser amb Kannavis és el grup Rebelión, que va estar en actiu entre 1969 i 1972. Els Rebelión formen part, potser, d'una generació perduda en la qual podem incloure dos músics més: Evarist Ballús, de les Franqueses, i Josep Maria Roger, de Bigues, que treballaven al grup de Miguel Ríos, el primer d'ells com a bateria, i el segon com a pianista i arranador.

Los Nivram, el primer grup de Granollers que enregistra un disc (1965) (imatge cedida per Xavi Fort.)

Postal promocional de Los Tellen's. (imatge cedida per Joan Ramon Beruelo.)

Imatge promocional de Los Geiser. (imatge cedida per Vicenç Baeza.)

Imatge promocional del grup Rebelión. (Imatge cedida per la banda.)

El grup Kannavis amb Salvador Dalí a Portlligat (1979). (Imatge cedida per Armand Parellada.)

Un moment del Primer Festival Internacional de Música Progressiva celebrat a Palou (1971).

El mestre Josep M. Ruera al Primer Festival Internacional de Música Progressiva. (Imatge publicada a *Revista del Vallés.*)

A l'esquerra, postal promocional d'un concert del grup Treepoli a la discoteca HH de Granollers. (Imatge cedida per Frank Martínez.) A la dreta, el grup Los Sencillos.

Logotips del Primer Festival de Música Progressiva (1971), del col·lectiu La Roca Internacional Karate Punks, de l'Estudi-Escola de Música Moderna, de la sala As de Copes i del Festival Rockallerona.

rockallerona

Esperonats per l'exemple d'aquesta generació perduda, i amb la confessada i omnipresent influència de King Crimson, els Kannavis obriran nous camins estilístics en la cultura rock local. S'inicien fent rock progressiu / simfònic, i evolucionen introduint al seu imaginari sonor altres ritmes, com el reggae i el funk. Kannavis és, també, el primer grup que —en l'etapa final de la seva existència— incorpora una veu femenina.

En realitat, *Resaca de amor* és el menys interessant de la trajectòria de Kannavis. Els mateixos músics admeten que aquell va ser un disc fallit. Van tenir l'oportunitat de gravar-lo arran d'un concurs celebrat a la discoteca Tommy (al carrer Ricomà, ja desapareguda), i van patir la maledicció de caure en mans d'un productor que, en el seu deliri, pretenia convertir els *hippies* de Kannavis en allò que no eren: una banda banal que fes furor a la radiofórmula.

La prehistòria de Kannavis arrenca l'any 1974, quan es funda a Granollers el grup Botifarra, que practicava una mena de folk progressiu. Part de Botifarra participa en el naixement de Kannavis tres anys més tard. Els seus membres formen part del paisatge *underground* granollerí, un moviment espontani i no reglamentat format per artistes de diferents disciplines que es troben en indrets ja desapareguts, com el Mini Bar de la plaça de les Olles o el Bar Beria del carrer Corró. Entre aquests artistes trobem pintors com Josep Franco o Paco Merino, traspasats prematurament tots dos.

L'any 1979, els Kannavis actuen en una festa privada que té lloc a la casa que el pintor Salvador Dalí tenia a Port Lligat. Ho van fer en el context d'una acció de pintura viva protagonitzada justament per Paco Merino, i promoguda pel ja esmentat Joan Illa i Morell (JIM).

En els seus cinc anys de vida, el grup Kannavis actua en indrets com la plaça de la Porxada o Ca la Sila, un local singular situat on temps enrere hi havia hagut el ball Astoria. Ca la Sila, que va funcionar entre 1979 i 1981, donaria molt joc a l'escena moderna local. Era un restaurant musical per on van passar els principals grups de l'aleshores puntera Ona Laietana, i també formacions emergents com El Papa de Roma y su Peña Blanquiazul, una de les primeres bandes del vigatà Quimi Portet.

Kannavis va tocar també en diversos punts del Vallès Oriental, entre d'altres, Cardedeu, l'Ametlla, Aiguafreda i, de manera significativa, el Cargol Pelut de Parets, un local que s'havia convertit en punt de trobada, intercanvi i treball en comú dels diversos grups de la comarca. En les seves escapades a Barcelona, Kannavis compartiria escenari en una ocasió amb Los Burros, l'embrió d'El Último de la Fila.

L'any 1982, Kannavis són cap de cartell de l'anomenada Nit de Sant Valenrock, un festival de grups del Vallès Oriental (amb alguna excepció), que va tenir lloc el 13 de febrer, nit de Sant Valentí, al pavelló municipal d'esports de Granollers. Promogut per l'Àrea de Joventut del primer ajuntament de la monarquia constitucional, el macroconcert va durar 12 hores, i s'hi van presentar 13 conjunts, entre els quals una banda de Parets del Vallès que tindria menys sort de la que mereixia: el grup Carbonilla.

Com és obvi, a la resta de poblacions del Vallès Oriental existien grups de rock des de primera hora. Ja al 1963, funcionava a Caldes de Montbui un combo anomenat Los Noviplex, però a partir d'aquest punt del relat, l'escena comarcal creix com un suflé. Fou així que, l'any 1984, elements procedents de Kannavis i del grup cardedeuenc Pols participen en la fundació d'Oasis, banda que posteriorment deriva en una de les millors esquadres musicals d'aquesta contrada: el grup de jazz rock Té Punch, que s'ha refundat l'any 2008.

La tercera generació

Hi ha un nou relleu generacional —l'últim del segle XX— que comença a expressar-se cap a la meitat de la dècada de 1980. Per bé que tímidament, i després d'uns anys de certa apatia, l'escena rockera local està prenent nou vigor. Los llegalés actuen al pavelló municipal d'esports. Loquillo ho fa a la plaça Barangé (dita del Cony), a la inadequada hora de les sis de la tarda. Brighton '64 ofereix un concert al pati del Lokal Radikal del carrer de Marià Sans, però el grup només pot interpretar unes quantes cançons, per culpa de l'ensurt que els músics provoquen en plena nit als malalts ingressats a la veïna Policlínica... Són els dies de la *movida*, els de *fanzines* com *Punky Girl* —que editava el dissenyador de Granollers Joan

Manuel Jubany—, els d'una joventut que ha recuperat el gust per anar al barber, mirar-se al mirall i enamorar-se de la moda.

L'any 1987, té lloc a la plaça de les Olles un concert que ens refereix les vibracions del moment. Hi intervenen tres bandes locals: els Treepoli, de Granollers; Aullidos en el Garaje, formalment de l'Ametlla, però amb local d'assaig a Granollers, on formen part de l'ambient modern de la ciutat, i, també de Granollers, els KQ3 (llegiu «que cutres»). El cantant d'aquest últim grup es deia Carlos Lizarbe, àlies *Gordini*, un veterà de l'escena musical granollerina, que el 1972 havia format un temps amb els Rebelión. Militant comunista, i mort de manera prematura a mitjan dècada dels 1990, Gordini representa una nova baula intergeneracional en la cadena de transmissió que va connectant els músics locals a través dels anys.

Treepoli és el primer grup de Granollers que enregistra un àlbum: *Por primera vez*, publicat el 1989. Los Sencillos (nom que adopten Aullidos en el Garaje a partir de 1989) els seguiran l'any següent amb *De placer*. Ràpidament, totes dues bandes s'enfilen al món del *show business*: aviat voltaran per tot l'Estat espanyol enquadrats en unes gires que organitza Los 40 Principales, anomenades *Giras del Super 10*. En aquestes actuacions hi havia un altre grup local, Sin Recursos. Es tractava d'una banda formada per estudiants de batxillerat que, amb una veu femenina al davant, havien publicat un elapé homònim el 1989. Així, el 1990 tres grups granollerins sonaven a la radiofórmula peninsular, fet que no s'ha tornat a repetir fins aquest moment.

Sin Recursos va tenir una existència turbulenta, ja que les desavinences existents al si del grup després de publicar un segon disc (*La noche se desgasta*, 1991) van conduir-lo al trencament. És amb gran honradesa que Joan Ramon i Bernabé, un antic component de Sin Recursos, admet que, en realitat, aquell grup no era una banda en el sentit ple de la paraula, sinó «un producte creat per dos pares de músics del grup»: Pere Saboya i Joan Ramon Berruezo (exmembres de Tellen's). En aquesta mateixa línia de grups producte cal inscriure una altra banda granollerina del moment d'èxit fugaç: el grup La Dama de Hielo.

Més sòlida en l'aspecte artístic seria la carrera futura de Treepoli i, sobretot, de Los Sencillos.

Després de *Por primera vez*, Treepoli publicaria dos àlbums més: *Abril 1990* (que òbviament va sortir el 1990) i *Una chica como tú*, que deixaria bona memòria entre els aficionats gràcies al tema *Chicos en la playa haciendo surf*. El líder de Treepoli, Frank Martínez, fundaria posteriorment el grup Los Agujeros, que centrava el seu treball en el rock psiquedèlic i que va estar actiu entre 1992 i 1995. El mateix 1995, Martínez publicaria encara un disc com a solista, *En blanco en negro y en color*.

Los Sencillos baten el rècord de permanència del rock d'aquí. Al llarg de la seva història enregistraran sis àlbums, l'últim dels quals el 1999. És el grup de vida més llarga de tots els que es comenten aquí, per bé que va experimentar un canvi de formació molt significatiu l'any 1995. En la memòria dels aficionats de tot l'Estat espanyol, Los Sencillos formen part del paisatge d'aquella època per la seva cançó *Bonito es*, mostra d'un pop optimista, sofisticat i tremendament ballable. El líder de Los Sencillos, Miqui Puig, manté fins al moment actual una carrera pròpia com a solista, alhora que té una presència mediàtica important col·laborant en programes de ràdio i televisió.

El nostre recorregut ens porta a parar atenció en la figura del guitarrista granollerí Jordi Pegenaute, de llarga trajectòria en els grups ja anomenats Botifarra, Kannavis i Té Punch (que publica un àlbum homònim el 1991). L'any 1994, Pegenaute emprèn un projecte personal, la P.G. Band, que sorgeix en el nou context del rock català i hi aporta una qualitat notable i un perfil musical endurit, mirant cap al heavy metal. El primer disc de la P.G. Band, *Perkkè*, es publica el 1994, amb el mateix Pegenaute assumint les funcions de cantant. Al segon i darrer (2, 1996) assumeix el rol de vocalista Joan Costa, component del grup Mystics de la Garriga.

En pocs anys, i contrastant amb la sequera de temps anteriors, la producció discogràfica granollerina s'engreixa considerablement, i ho fa en sintonia amb l'ambient que es respira a la ciutat. Als anys 1990 es celebraran una gran quantitat de concerts a locals com el Sans Bar, el Principal i, sobretot, l'As de Copes, amb actuacions de molts representants de l'aleshores incipient rock català, però també altres formacions com Extremoduro, Violadores del Verso, Manta Ray o Los Planetas.

De manera paral·lela, s'inicien activitats amb vocació de regularitat, com és l'exemplar festival Rock a Llerona, iniciat el 1991 i encara en actiu, d'entrada gratuïta per als espectadors. A la Roca del Vallès funciona amb èxit creixent l'anomenada Internacional Karate Punks, un col·lectiu (ara desmantellat) que programa concerts de música *underground* amb la presència puntual de grups internacionals, i que al mateix temps propicia el naixement d'una escena comarcal de grups de punk i hardcore en la qual destaquen formacions com Suicidal Vailets, Budellam, Anti-Dogmàtics o Dios Odioso. Per acabar de contextualitzar el moment, cal fer esment de les activitats de L'Estudi - Escola de Música Moderna de Granollers (1988-1994), que en el seu últim curs tenia inscrits 365 alumnes. L'escassa diferència d'edat entre els professors i l'alumnat propiciava un ambient especial, que va quedar ben reflectit en alguns concerts i *jams* que van tenir lloc a la Casa de Cultura Sant Francesc.

A mesura que ens acostem a la fi de segle, comencen a abundar maquetes i discos, entre els quals recopilatoris de bandes de la comarca editats per concursos com l'Amfi Rock de Parets del Vallès, o el que organitzava la sala As de Copes. En menor mesura, també trobem produccions independents. Una llista forçosament provisional confeïda amb diverses fonts ens revela que al llarg de la dècada de 1990 van arribar a formar-se no menys de 23 grups a la ciutat de Granollers, i 70 al Vallès Oriental. Sense cap pretensió d'exhaustivitat, n'anomenarem uns quants per anar posant fi a aquest treball: Ma Uno Bird'O (que en esperanto vol dir: «Vola com un ocell», guanyadors del Primer Concurs de Rock a Granollers promogut per la sala As de Copes); Noldor, grup d'espectacular posada en escena que un crític de la comarca definiria com «reality rock»; Maxima Deshonra i Uri Gheller y los Cucharas, també amb una característica posada en escena; Diluvi, banda de country rock formada per músics de Granollers, Canovelles i Llicà d'Amunt; Band-Tall, banda psiquedèlica de Cànoves; Pòtuls, grup de rhythm and blues de Caldes de Montbui; Squizo Family, de Granollers, amb una proposta de funk metal i una veu femenina al davant; Slips, de Montmeló, grup de funk que cantava en català, o Cuñados Violentos, de Mollet del Vallès.

En la recta final, constatem també un cert gir pel que fa als estils que adopten les generacions més joves. L'any 1996 surt l'únic disc del grup Maijalas, que treballa a l'ombra de la fusió i el mestissatge.

Dos anys després, el 1998, apareix el primer treball discogràfic del grup de la Garriga Dusminguet (*Vafalungo*), destinat a tenir força èxit. Aquesta és una formació que treballa sobre estils com la rumba, l'ska o el reggae, i ofereix un discurs musical diferent, que tal vegada prefigura un canvi de rumb en l'escena musical de la comarca. És massa aviat per afirmar-ho, ja que de moment ens falta perspectiva per treure conclusions. En qualsevol cas, aquesta ja serà una història del segle XXI.

Donat Putx

Periodista i crític musical

Persones entrevistades: Àngel Riba (Los Tellen's, Iceberg), Joan Ramon Berruezo (Los Tellen's), Vicenç Baeza (Los Geiser), Vicenç Pascual i Josep Maria Riera (Rebelión), Josep Maria Roger, Jordi Pegenaute (Botifarra, Kannavis, Té Punch, P.G. Band), Armand Parellada (Kannavis), Frank Martínez (Treepoli, Los Agujeros), Miqui Puig (Los Sencillos), Joan Ramon i Bernabé (Sin Recursos), Karina Vizcaíno (Squizo Family), Josep Grau (Noldor), Xavi Fort (L'Estudi Escola de Música Moderna), Jordi Sabatés (La Roca Internacional Karate Punks), Xavi Garriga (Rock a Llerona), Ramon Parellada (Ca la Sila) i Santi Guix.

Agraïments: Karles Torra, Jaume Camprubí, Pepe Lancina (aka P.P. Black), Josepmaria Jansana, Lluís Guix, Paco Monja i *El 9 Nou*.